

Archief van de Centrale der Boek- en Papiernijverheid van België

Rik Hemmerijckx, departement Achief
(AMSAB)

De beroepsverenigingen van de typografen behoren tot de oudste vakorganisaties in België. Zij gaan terug tot 1842 met de oprichting van de Association Libre des Typographes de Bruxelles. Hoewel deze nog beïnvloed was door de traditie van de corporaties, ontplooide zij toch reeds een echte syndicale werking. Naar het voorbeeld van de Brusselaars, werden er ook in Antwerpen (1856), Gent (1967), Namen en Luik dergelijke beroepsverenigingen opgericht. In 1867 sloten deze aaneen om de Belgische Typografische Federatie te vormen. Als een aristocratie van de arbeidersklasse hielden de typografen zeer sterk vast aan hun autonomie. Dit kwam niet alleen tot uiting in hun neutrale opstelling binnen de socialistische Syndicale Commissie, maar ook in hun afzijdige houding tegenover de andere vakorganisaties uit de grafische sector. Terwijl de Boekbindersfederatie (opgericht in 1898) en de Nationale Federatie der Lithografen (opgericht in 1907) in 1924 fuseerden tot de Centrale der Belgische Boekbewaterkers, bleef de Belgische typografische federatie als afzonderlijke vakbond voortbestaan. Pas na de tweede wereldoorlog werden alle socialistische vakbonden uit de grafische sector verenigd met de oprichting van de Centrale der Boek- en Papiernijverheid van België.

Met betrekking tot het syndicalisme in de grafische sector zijn er op het AMSAB een aantal belangrijke archieven bijeen gebracht. Het archief van de *Centrale der Boek- en Papiernijverheid van België* bevat de archieven van de verschillende vakorganisaties die ooit zijn opgegaan in de Centrale. Het belangrijkste en oudste deel is dat van de Belgische Typografische Federatie met o.m. een volledige reeks jaarlijkse werkingsverslagen

(1905-1939), de verslagboeken van het Comité Central (1902-1935), alsook een verzameling van het vakblad van de Federatie (1892-1940). Voor de overige vakorganisaties blijft het archief beperkt tot een aantal werkingsverslagen en vrij volledige reeksen van hun vakbladen, respectievelijk *Le Relieur Belge* (1906-1923) en *Le Travailleur du Livre / De Boekbewaterker* (1924-1940). Vanaf 1940 is het archief van de Centrale veel vollediger: naast een collectie van het vakblad (1945-1996), de jaarlijkse werkingsverslagen (1945-1992) en de verslagboeken van het Comité Central (1946-1974), bestaat het vooral uit briefwisseling van het Nationaal Secretariaat met de regionale afdelingen. Het archief bevat ook een interessant dossier over de werking tijdens de bezetting en de Unie van Hand- en Geestesarbeiders.

Naast dit nationaal archief bevinden er zich op het AMSAB een aantal archieven van gewestelijke afdelingen: Antwerpen, Gent, Hasselt, Mechelen. Het archief van de *Boekdrukkersbond van Mechelen* blijft beperkt tot een aantal statuten (1908) en kasboeken (1890-1949) met de ledenadministratie. Het archief van de *Hasseltse afdeling van de Centrale der Boek- en Papiernijverheid* bestaat eveneens uit een aantal kasboeken (1922-1978). Het bijzonderste stuk is het rijkelijk versierde verslagboek van de stichtingsvergadering van de *Maatschappij De Hasseltsche Drukkersvereniging* uit 1903. Het betrof hier een apolitieke beroepsvereniging, met zelfs een christelijke inslag. Het belangrijkste archief is dat van de *Antwerpse afdeling van de Centrale der Boek- en Papiernijverheid*. Het bevat de originele stichtingsakte uit 1856 en een reeks verslagboeken van bestuursvergaderingen (1901-1922, 1940-1941, 1944-1946). Verder zijn er ook kasboeken (1910-1977) en ledenboeken (1894-1936, 1955-1978). Het archief van de Gentse afdeling van de centrale werd nog niet verwerkt.